



Efterskoleelevers ungdomsuddannelsesforløb

Efterskoleforeningen
Vartov, Farvergade 27 H, 2.
1463 København K

Tlf. 33 12 86 80
Fax 33 93 80 94

info@efterskoleforeningen.dk
www.efterskole.dk
www.efterskoleforeningen.dk

Dato
januar 2010

Efterskoleforeningen har med finansiel støtte fra Undervisningsministeriet fået foretaget en analyse af data fra Danmarks Statistik af efterskoleelevernes uddannelsesforløb. Analysen, der er udført af Capacent Epinion supplerer og uddyber den rapport, der blev offentliggjort i 2008.

Den første rapport dokumenterede "at Efterskolen er en vigtig medspiller, hvis Regeringens ambitioner om at sikre, at 95 pct. af en ungdomsårgang gennemfører en ungdomsuddannelse, reelt skal opnås. Med andre ord bidrager rapporten fra 2008 til at tydeliggøre Efterskolens positive rolle og resultater på uddannelsesområdet."¹

Rapporten blev mødt med den kritik, at der ikke var en særskilt analyse af forløbet for elever fra specialefterskolerne. Denne udeladelse var begrundet i, at der ikke er relevante sammenligningskoler i det øvrige uddannelsessystem, og dette problem er indeværende rapport også løbet ind i. Indeværende rapport har ikke løst dette sammenligningsproblem, men giver nyttig viden om eleverne fra specialefterskolerne.

Datagrundlag: Rapporten er baseret på oplysninger om alle danske unge, der har afsluttet et efterskole- eller grundskoleforløb på 9., 10. eller 11. klassetrin. Påbegyndelse af ungdomsuddannelser ser på afgangseleverne fra 2005 og 2006 (nyeste data), og analysen af frafald og gennemførelse på ungdomsuddannelserne ser på afgangseleverne fra 2001-2003 (nyeste data).

Hovedkonklusioner: Undersøgelsen dokumenterer, at specialefterskolerne varetager en vigtig samfundsmæssig opgave, fordi de:

- Udgør et tilbud, der henvender sig til socialt sårbare grupper af unge med færre ressourcer.
- Aftager elever, der er markant fagligt svagere end gennemsnittet.
- Er med til sikre, at en stor del af disse fagligt svage elever påbegynder en erhvervsfaglig ungdomsuddannelse.

I øvrigt bekræfter undersøgelsen, at når vi ser på 10./11. klasse, så har den almene efterskole en positiv effekt i forhold til at den unge:

- Påbegynder en ungdomsuddannelse.
- Undgår afbrud af ungdomsuddannelse.
- Gennemfører en ungdomsuddannelse hurtigt efter grundskolen.

Undersøgelsen dokumenterer, at denne effekt forbliver, også når der er kontrolleret for eventuelle forskelle i elevgrundlaget i forhold til grundskolen i form af social baggrund og fagligt udgangspunkt.

Endelig uddyber undersøgelsen, at der er markant store forskelle i social baggrund og forløb mellem elever i de almene efterskoler 9. og 10. klassetrin.

Elevsammensætningen på de forskellige efterskoletyper: Rapporten indeholder med udgangspunkt i analysen af afgangselever fra 9. og 10. (men altså uden elever fra 8. klasse) en række beskrivelser af elevsammensætningen.

Her kan man fæste sig ved, at medens langt hovedparten af elever på de almene efterskoler er at finde på 10. klassetrin gælder det ikke i samme grad specialefterskolerne og slet ikke ordblindedefterskolerne.

¹ Citat rapporten side 1



Sammensætningen af piger og drenge er også markant forskellig. Pigerne udgør 53 % på de almene efterskoler, 38 % på skoler for elever med særlige behov og kun 29 % på ordblindedefterskolerne. Ser vi på forældrenes indkomst, er der næsten ingen forskel på de almene efterskoler 9. klasse forældre og grundskolens 9. klasse, medens der på 10. klasse er betydeligt flere efterskoleforældre med indtægter over ½ mio. kr. end blandt grundskolens 10. klasse. Forældrene til elever på skoler for elever med særlige behov har markant laveste indkomster, men også forældrene til elever på ordblindedefterskolerne har tydeligt lavere indkomster end forældre på de almene efterskoler.

Klyngeanalyse af eleverne: Forskellene i elevernes personlige, faglige og sociale baggrund er af Capacent Epinion blevet brugt til at opdele elevflokket i tre analytisk forskellige grupper:

- *elever fra elitehjem* (høj indkomst, højt uddannelsesniveau, primært etnisk danskere)
- *elever fra middelhjem* (gennemsnitlig indkomst, primært erhvervsfaglige uddannelser, primært etnisk danskere)
- *elever fra mindre stærke hjem* (lav indkomst, lavt uddannelsesniveau, overrepræsentation af danskere med anden etnisk baggrund end dansk).

Denne analytiske opdeling giver mulighed for en overskuelig sammenligning på tværs af afgangsklassetrin og skoleformer og efterskole typer. Det er fx bemærkelsesværdigt, at der på 9. klassetrin er fuldstændigt sammenfald mellem grundskolens afgangselever og afgangselever fra de almene efterskoler, medens elitehjemmene er tydeligt overrepræsenteret i efterskolen ved en sammenligning på 10. klasse afgangsniveau. Det er ligeledes tydeligt, at der er markant flest socialt sårbare elever på efterskoler for unge med særlige behov, medens den sociale sammensætning på ordblindedefterskolerne svarer nogenlunde til grundskolens 10. klasse.

Elevernes videre forløb:

- Ved en sammenligning med grundskolen og specialefterskolerne afleverer de almene efterskoler den største andel af deres elever til det almen gymnasiale forløb (46 %, grundskolen 39 %),
- de er underrepræsenteret i forhold til erhvervsfaglige grundforløb (25 %, grundskolen 29 %, ordblindeskolerne 64 % og 26 % efterskoler for unge med særlige behov),
- men der er færrest fra denne skole type, der ikke umiddelbart går i gang med en ungdomsuddannelse (9 %, mod grundskolens 12 %, 24 % fra ordblindedefterskolerne og 68 % fra efterskoler for unge med særlige behov).

I betragtning af, at eleverne på specialefterskolerne i vid udstrækning tilhører en risikogruppe, der kun har få eller ingen relevante ungdomsuddannelses tilbud – og i opgørelsesperioderne 2001-03 og årgang 2005 og 2006 ikke kunne vælge fx at gå i gang med forløb, der blev klassificeret som ungdomsuddannelse (fx Fri Ungdomsuddannelse, STU, EGU, produktionsskole) – er disse forløb særdeles tilfredsstillende.

Opgørelse af påbegyndelse af ungdomsuddannelse på basis af social baggrund viser ikke overraskende, at 84 % af eleverne fra elitehjem påbegynder en almen- eller erhvervsgymnasial uddannelse, og at elever med mindre privilegeret social baggrund i vid udstrækning er at finde blandt de elever, der ikke påbegynder en ungdomsuddannelse.

Det samme mønster går igen, når vi ser på afbrydelse af påbegyndt ungdomsuddannelse, hvor det kun sker for 5 % fra elitehjem, men for 10 % fra middelhjem og 16 % fra mindre privilegeret social baggrund. Mønstret afspejler også valg af ungdomsuddannelse, idet det især er fra erhvervsuddannelserne, at der er stort frafald.

Gennemførelse af en ungdomsuddannelse inden for de første fire år efter afgang fra 9. eller 10. klasse er en vigtig målsætning. 72 % af eleverne fra de almene efterskoler, 69 % fra grundskolen, 43 % fra ordblindedefterskolerne og 26 % fra efterskoler for unge med særlige behov når dette mål (men ikke mindst for sidste elevgruppe gælder dels, at der på opgørelsestidspunktet ikke fandtes et større udbud af ungdomsuddannelser for denne elevgruppe, dels er elevgruppen langt svagere rustet til at klare en ungdomsuddannelse end de øvrige grupper).

Effekten af efterskoleopholdet: Det er muligt analytisk at isolere og kontrollere effekten af fx elevernes faglige standpunkt og sociale baggrund og dermed opnå sammenlignelige opstillinger, hvor



den væsentligste variation er, om eleven har gået på efterskole – og i givet fald hvilken type – eller har afsluttet grundskolen.

En sådan analyse kan tage højde for, at den sociale profil af eleverne fra specialefterskolerne afviger fra de øvrige skoletyper, men det er desværre ikke muligt på basis af registrene hos Danmarks Statistik at se effekten af, hvilke særlige behov en elev har eller fx graden af ordblindhed.

Effektanalysen for 9. klasse afgangselever viser, at sandsynligheden for at påbegynde en ungdomsuddannelse er størst, hvis eleven kommer fra grundskolen. Til gengæld er effekten af afgang fra den almene efterskoles 10. klasse tilsvarende positiv i forhold til afgang fra grundskolen, og elever fra 10. klasse på en ordblindееfterskole klarer sig næsten lige så godt som afgangselever fra grundskolens 10. klasse, og især i relation til erhvervsuddannelserne.

Mht. afbrydelse af ungdomsuddannelsen inden for et år efter afgang, er sandsynligheden størst, hvis man har afgang fra efterskolernes 9. klasse, medens tilbøjeligheden er mindst ved afgang fra den almene efterskoles 10. klasse. Det tilsvarende billede gør sig gældende i relation til gennemførelse af ungdomsuddannelsen inden for 4 år efter afgang.

Notat Sophus Bang Nielsen